

Hideg-völgy (KÖH 84829): A lelőhely egy K–DK-i kitettséű, ún. hegységelőtéri lejtőn található, a Laskó-patak völgyében, annak jobb oldalán. A terület DK felé lejt, a tengerszint feletti magasság 168 és 175 m tszf. között van. A talaj csernozjom barna erdőtalaj. A terület magánkézben van, jelenleg rét, legelő, így a lelőhely pontos kiterjedését nem lehetett megállapítani. A feltárt területen előkerült régészeti jelenségek alapján feltételezhető, hogy az egykori települések követték a patak völgyét, kiterjedésüket pedig a terület Ny-i szélén levő meredek lejtőjű dombhat jelenthette. A területen a humusz vastagsága a patak völgy felé növekedett.

A lelőhelyen 2013. október 28. és november 21. között, a 0287/8, 0287/6 hrsz.-ú földrészleteken, a gázvezeték nyomvonalában a 19+005 és 19+392 km szelvény közötti szakaszán, átlag 3–3,5 m szélességben, 290 m hosszan figyeltünk meg jelenségeket. Az átnézett terület nagysága: 1120 m². Összesen 94 régészeti jelenség került elő, a leletek alapján 3 időszakban telepedtek meg itt különböző népcsoportok.

Az anyag elsődleges átnézése alapján az első megtelepedés a késő bronzkor időszakában történt (pilinyi kultúra). A *bronzkori telep* a terület teljes egészén végighúzódott. Két földbe mélyített építményt, több gödröt, egy kutat, illetve összefüggés nélküli cölöphelyeket tártunk fel. A kutatott terület középső részén előkerült egy szélesebb ÉK–DNy-i irányú árok, melynek két oldalán valószínűleg agyagkitermelő gödör csoportok voltak. A telepről a kerámiaanyag mellett, köeszközök, állatcsontok, őrlőkövek kerültek elő.

A következő időszak a *késő császárkorhoz* köthető, valószínűleg a 4. század vége, 5. század eleje, de a leletanyag további vizsgálata után lehet pontosítani az időszakot. A településen előkerültek méhkas alakú tárolóvermek, egyszerű gödrök és egy rostélyos edényégető kemence is. Főleg a terület ÉNy-i felében, a magasabban fekvő térszinthez köthetők ennek a korszaknak a jelenségei. A leletanyag többsége kerámia, jellemző a kézzel készített házi kerámia, és a szürke korongolt kerámia. Sok a vízszintesen kihajló peremű, hullámvonalalköteggel díszített hombártöredék is. A településen előkerült római import kerámia, *terra sigillata* és annak utánzata is, valamint mázas töredékek, és egy dörzstál darabja. Viszonylag sok vastárgy került elő, többek között egy szekerce.

Valószínűleg ehhez a korszakhoz köthető a területen előkerült két sír is (40., 74. objektum). Az egyik a lábszártól fölfelé bolygatott, a másik teljesen bolygatatlan, melléklet nélküli temetkezés. Tájéolásuk Ny–K-i, az egyik esetében sikerült megfigyelni a koporsó, valószínűleg rönkkoporsó nyomait, a másik esetben csak a csontok helyzetéből következtethettünk arra, hogy a halottat valamibe beletekerték.

A területen szórványosan 8–9. századi objektumokat is megfigyeltünk. Két kemence, több gödör és cölöplyukak kerültek feltárássra ebből az időszakból. A leletanyag elsősorban kerámia. Jellemzőek a hullámvonalalkötegek, hasonló díszítést néhány peremtöredék belső felében is megfigyeltünk, valamint egy parázsborító töredéke is előkerült. A népvándorlás kori telep is a terület ÉNy-i, magasabb részén figyelhető meg.

Néhány objektumból, főleg cölöplyukakból nem került elő leletanyag, ezek kora bizonytalan. Szórványosan késő középkori töredékeket is találtunk.

Laskó keleti magaspártja (KÖH 84827): 2013. október 28. és november 18. között megelőző feltárást végeztünk a gázszállító vezeték 19+622–19+763 km szelvény közötti szakaszán, a 0291/10 és 0291/11 hrsz.-ú területeken, a vezeték 3,5 m-es

fektetési szélességében, 132 m hosszúságban. A humuszolt és a feltárt terület 441,226 m² nagyságú volt. Maga a lelőhely 245 m-re DK-re található a Laskó pataktól, a patak magaspártján, egy közepesen mély völgyben. A területen a talajrétegek a következők: humuszosodott, porózus szerkezetű fekete-sötétbarna színű felső talajréteg 80–100 cm mély, alatta az altalaj sárgás színű, erősen agyagos. A humuszolás eredményeként számos objektumfolt volt megfigyelhető, valamint viszonylag kisszámú őrkori és egyéb jellegtelen kerámiatöredék került elő.

Összesen 47 objektum került feltárássra. Ebből 19 cölöphelyként, 21 gödörként, 1 pedig árokként volt azonosítható. Nagyon kevés objektumban volt meghatározó anyag. Egyetlen biztosan késő bronzkori, a pilinyi kultúra időszakára tehető gödör, 2 római kori, egy középkori objektum azonosítható, a többi jelenségből vagy jellegtelen anyag, vagy semmiféle lelet nem került elő.

Struktúra az objektumok alapján csak nehezen megállapítható, mindenképpen fontosnak mondható azonban 2 cölöplyuk sor. Ezek egyike a lelőhely ÉNy-i részén található, és 8, egy sorba rendeződött cölöphelyből áll, amik így egy megközelítőleg K–DK-i irányú vonalat alkotnak. A másik cölöplyuk sor ennél rövidebb volt, csak 3 objektumot tartalmazott, amik azonban egyértelműen egy, a fentebbihez hasonlóan K–DK-i irányú sort alkotnak a lelőhely DK-i részén. A két jelenség között közvetlen összefüggés nem volt megfigyelhető, ahogy más jelenséggel sem állnak egyértelmű kapcsolatban. Belőlük előkerült leletek híján pontos keltezésük sem ismert. Elhelyezkedésük alapján azonban mindenképpen valamilyen antropogén struktúra részei, azonban ennek jellege egyelőre nem meghatározható.

Munkatársak: Gulyás Bence régészhallgató, Tanyi Sándor technikus geodéta, Medveczki Zsolt, Bujdosó László.

FARKAS CSILLA – VÁGVÖLGYI BENCE

61. Egyházaskozár, Katolikus temető (KÖH 44006)

(Baranya megye) Kö

A kozári középkori templom romjait a 18. századtól kezdve több forrás is említi, 1783-ban romjai körül feküdt a katolikusok, evangélikusok és a görögkeletiek temetője. 2004-ben Gábor Olivér az r. k. temető területén középkori teleprészletet azonosított. Október 15-én a falu K-i szélén fekvő temető DK-i részén található, 10–15 sírsorból álló r. k. temetőben sok téglal-, illetve habarcs-töredéket és egy-két embercsont-töredéket figyeltünk meg, a temető ÉK-i szélén fekvő személtlerakó körül további téglal- és mész-ködarabokat találtunk. A katolikus temetőrésztől É-ra fekvő kisebb szántóföldön néhány középkori kerámiát gyűjtöttünk.

Munkatárs: Máté Gábor (PTE).

K. NÉMETH ANDRÁS

62. Emőd, Nagy-halom I.

(KÖH 16986)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

2013. szeptember 22. és október 5. között a BORBAS (Borsod Region Bronze Age Settlements) Projekt keretén belül roncsoltmentes régészeti kutatásokat végeztünk a lelőhelyen.

A két dűlőnév (Nagy-halom I. és Zsedény) alatt futó területet egy, összetett szerkezetű, ún. *cluster* típusú bronzkori